

Toespraak over de vrijmetselarij : haar tijdloosheid, haar relevantie, haar toekomst.

Daniel Bauwens, GM van de Reguliere Grootloge van België

In de A.L. Les Disciples de Salomom te Leuven, 1 september 2023

Met veel dank aan de Laatst Gew.GM, HEB Jacques François van wie ik inzichten en tekst uit een van zijn toespraken gedeeltelijk heb overgenomen.

AM, ZE en EEBB,
Gij allen mijn Broeders,

Allereerst wil ik u bedanken dat u gevraagd hebt om vandaag te spreken over een onderwerp waar we meestal geen duidelijke antwoorden op hebben. Ik antwoordde dat ik wel bereid was om een klein bouwstuk te houden maar of ik wel de juiste persoon ben, laat ik in het midden.

Misschien beginnen met te zeggen dat wij hier in België uiteraard deel uitmaken van de continentale Vrijmetselarij. Dat betekent dat een rechtlijnige eeuwenlange benadering van de vrijmetselarij zoals in de zogenaamde *Home Grand Lodges* enigszins verschilt met de Grootloges op het Europese vasteland omdat ze gekenmerkt worden door verschillende accenten, tendensen en trends. Dus helemaal slaafs Engeland volgen doen we niet.

Belgisch vrijmetselaarslandschap

Toch even schetsen waar we als Vrijmetselaars in ons land te situeren zijn. Seculier gesproken is België een 'klein land' en echt multicultureel. Op politiek en cultureel niveau heeft België drie officieel erkende taal- en cultuurgemeenschappen - Franstalig, Nederlandstalig (Vlaams) en Duitstalig - die allemaal erg gesteld zijn op hun eigenheid. Misschien moet ik eraan toevoegen dat België van oudsher een vruchtbaar immigratieland is, wat ook zichtbaar is in onze straten en wat het Belgische seculiere landschap heeft verrijkt, in zijn culturele en religieuze dimensies.

België is, ondanks zijn kleine omvang maar dankzij zijn strategische geopolitieke ligging, ook op vrijmetselaarsvlak een zeer complex en gediversifieerd land.

Om u een idee te geven van de Belgische vrijmetselarij (de cijfers zijn approximatief): we tellen ongeveer 26.000 mannelijke en vrouwelijke vrijmetselaars in ons kleine koninkrijk van 30.000 vierkante kilometer en 11,5 miljoen inwoners.

De grootste telt ongeveer 10.000 leden en is het Grootoosten van België – tegenwoordig gemengd als de loges er voor kiezen - uit 1833, (de vrijmetselarij was wel al aanwezig in de 18e eeuw - de vroegst vermelde datum is 1721 - toen we nog de Oostenrijkse Nederlanden waren).

De tweede grootste is de Grootloge van België, opgericht in 1959 en afgescheiden van het Grootoosten met ongeveer 3500 à 4000 leden, de derde en die alleen mannen toelaat is de Reguliere Grootloge van België met zo'n 1850 leden na een tweede schisma in 1979.

Twee gemengde Grootloges zijn le Droit Humain met ongeveer 8000 leden (1912 eerste loge onder Frankrijk, autonoom in 1928) en Lithos (het Griekse woord voor steen), een confederatie van Loges, opgericht in 2006, met een meer democratische aanpak met meer dan 1000 leden; verder is er ook nog de Vrouwengrootloge van België (1981) met ongeveer 2.250 leden die alleen vrouwen toelaat.

Het Grootoosten verloor haar erkenning reeds in 1872, toen ze het Opperwezen en het gebruik van de Bijbel afschafte, de Grootloge van België verloor de hare in 1979, omdat ze vanaf het begin in 1959 vooral regulier was in woorden maar niet in daden en dus sta ik hier voor u als de verdediger van de regulariteit in België, als vertegenwoordiger van de universele en traditionele Vrijmetselarij, de enige Grootloge van ons land als dusdanig erkend door de zogenaamde Home Grand Lodges, te weten de United Grand Lodge of England, de Grand Lodge of Scotland en de Grand Lodge of Ireland.

De RGLB, opgericht in 1979, heeft tot op heden ongeveer 1850 leden en telt 62 - binnenkort 63 - Loges, werkzaam in 10 verschillende riti (de Moderne Belgische Ritus, de Aloude en Aangenomen Schotse Ritus, de Gerectificeerde Schotse Ritus, de Franse Ritus ; verder de Aloude en Aangenomen Schotse Ritus van Turkije, de Aloude en Aangenomen Schotse Ritus van Griekenland (als je deze apart zou tellen, werken we in 11 riti) de Aloude en Aangenomen Schotse Ritus van Duitsland, de New York Ritus, de Californische Ritus, de Emulatie Ritus en de Schots Filosofische Ritus. U telde met mij 6 verschillende talen: Nederlands, Frans, Engels, Duits, Grieks en Turks.

Voeg daarbij twee Loges onder de Grootloge van Schotland (Allegiance in Brussel, opgericht in 1951 en Wellington in Antwerpen, opgericht in 1934) die uiteraard in het Engels werken.

Achtergrond

Het volstaat te zeggen dat katholieke landen in de 19e eeuw te maken kregen met een machtige kerk en om politieke redenen werden Grootloges antiklerikaal, maar daarna ook atheïstisch en soms op een zeer militante manier. Het verklaart de situatie in Frankrijk, Italië en in mindere mate Spanje, Monaco, Andorra en Polen. Onnodig te zeggen dat in België het debat over de regulariteit van de vrijmetselarij en het respect voor de landmerken een zeer gevoelig onderwerp blijft. Er zou een andere presentatie nodig zijn om de evolutie van de Belgische vrijmetselarij in detail uit te leggen en het is niet echt het onderwerp van vandaag. Als u denkt dat dit ingewikkeld is, verwijs ik even naar andere landen zoals Frankrijk met vele tientallen Grootloges.

Het is deze complexiteit die me toelaat om met u tot op zekere hoogte over de toekomst te praten, want daar gaat het uiteindelijk om voor ons allemaal.

Tijdloosheid

Ik zou willen beginnen met een positieve boodschap. Niet veel verenigingen zijn erin geslaagd om meer dan 300 of zelfs 400 jaar relevant te blijven, sterker nog, ik ken geen andere. De kwestie van het aantrekken van nieuwe leden is een punt geweest op vele vrijmetselaarsagenda's van vele grootloges. Feit is dat zolang er mannen zijn die de behoefte voelen om aan zichzelf te werken om mogelijk betere mensen te worden, we niet moeten wanhopen. Tegelijkertijd moeten we reëel blijven. Er is een wereldwijde dalende trend met uitzondering wellicht van Zuid-Amerika en dan vooral Brazilië maar bvb. In de Verenigde Staten van Amerika telde men in 1959 zo'n 4 miljoen vrijmetselaren. Vandaag spreekt men van 1 miljoen...

Maar laten we, voordat we het hebben over hoe we nieuwe kandidaten kunnen aantrekken, eerst eens praten over waar ze in terecht komen.

Het is misschien gemakkelijker om te zeggen wat de vrijmetselarij niet is, dan te definiëren wat ze wel is. Je zou inderdaad kunnen zeggen dat er ook in de vrijmetselarij meer dan 50 tinten grijs zijn.

Ze is niet: een club van politieke ideeën, een vakbond, een zuiver filantropische vereniging, een politieke partij, een sekte of een substituut voor religie. Maar wat is het dan wel? Vanuit het oogpunt van onze Traditionele en Reguliere Vrijmetselarij zijn wij een initiatieke vereniging die mensen in staat stelt om, door middel van haar symbolische leer, zich geestelijk en moreel te verheffen en zo bij te dragen aan de verbetering van de mensheid door het beoefenen van een ideaal van vrede, liefde en broederschap.

Voor hen die zich zorgen maken over een al te ouderwetse en vastgeroeste connotatie van de term 'Traditie', zou ik deze willen definiëren als de tijdloze en cumulatieve som van de waarden, verwachtingen en vragen die het menselijk wezen bezielen, buiten de tijd om en die van generatie op generatie worden doorgegeven.

Onze Vrijmetselaarstraditie moet daarom worden gezien en doorgegeven als 'dynamisch geworteld'. De vrijmetselarij die wij willen doorgeven aan toekomstige generaties beantwoordt dus aan een resoluut spiritualistische visie die verankerd is in de toekomst. Traditie is niet onbeweeglijk, zoals de profane taal insinueert. Ik denk hier aan het Afrikaanse spreekwoord: "we erven het land niet van onze voorouders, we lenen het van onze

kinderen". De waarheid is dat een boom alleen groeit - en blijft groeien! - dankzij zijn stevige wortels. In dit opzicht zijn we een morele schuld verschuldigd aan de vele vrijmetselaars die ons zijn voorgegaan.

Deze reflectie onderstreept ook de tijdloze dimensie van deze zoektocht, die spiritualiteit wordt genoemd en die zowel de tijd als de ideeën en stromingen die deze doorkruisen, overstijgt. Deze tijdloze spiritualiteit is de ware drijvende kracht achter onze Vrijmetselaarstraditie en krijgt haar uiteindelijke betekenis - met andere woorden culmineert - in de Opperbouwmeester van het Heelal, God.

Sta mij echter toe om ook kort over 'verbondenheid' te spreken. De andere pijler die de vrijmetselarij aantrekkelijk en menselijker maakt, *down to earth*. Verbondenheid die je voelt als je je erkend en herkend weet door de ander. Het begrip 'verbondenheid' definieert in zijn fysieke aspect het delen van waarden die tijdloos, nuttig en noodzakelijk zijn voor de harmonie van het geheel.

Het is de gedeelde ervaring van een ritueel, maar ook van stilte en zelfs van samen eten als broeders tijdens broedermalen of feestelijke banketten. Hierin ligt de harmonieuze schoonheid, waar de identiteit van elke persoon en de complexiteit van het geheel samensmelten. Goedheid vervangt het kwade, toegankelijkheid vervangt terughoudendheid, dialoog vervangt confrontatie, verwondering krijgt voorrang op het vanzelfsprekende, belangeloze toewijding voor de ander komt tot stand. Dit is de onzichtbare schakel die de vrijmetselaars verbindt in de keten van de universele vrijmetselarij. Dit alles vertaalt zich concreet in hartelijke begroetingen, wederzijds respectvolle relaties, de manifeste vreugde om elkaar weer te zien, het verlangen om tijdens de bijeenkomst aan te sluiten bij de broederlijke keten, het gevoel iets te missen bij langdurige afwezigheid of onderbreking van de werkzaamheden, zoals we hebben ervaren tijdens de pandemie.

De Reguliere Grootloge van België en ik neem aan ook andere Grootloges zijn serene en voortdurend groeiende ruimten waar eervolle mannen hun zoektocht voortzetten binnen de door onze Constitutie en de Aims en relationships (decreet 2) uitgezette bakens, waartoe ieder van ons zich heeft verbonden door een eed die onze band bij uitstek symboliseert.

En raad eens, wat zie en vind ik hier? Hier vind en ervaar ik hetzelfde. Natuurlijk is er het respect voor de functie. Dat is mooi, normaal en hopelijk verdiend. Maar ik ben hier in de eerste plaats met jullie verbonden als

Broeder. Is dat niet prachtig? En is dat niet iets wat we jongere kandidaten kunnen vertellen als ze aankloppen bij onze tempels, of zelfs 'ervaren' mannen die misschien niet de kracht van hun jeugd hebben, maar wel de wijsheid die ze door de jaren heen hebben opgedaan?

Relevantie

De basisvraag is: "Vrijmetselarij voor wie en waarvoor?" Of zo u wilt: "welke vrijmetselarij willen wij nalaten aan toekomstige generaties en aan welke vrijmetselaars willen wij onze vrijmetselarij nalaten?"

Dit is de grote uitdaging voor de toekomst van de Orde: namelijk het tot stand brengen van een dialoog met een grotere zichtbaarheid voor de jongere generaties. Hiermee bedoel ik meer in het bijzonder de 25-40 jarigen. De gemiddelde leeftijd van de reguliere vrijmetselaren in België is 59 jaar, hun gemiddeld aantal jaren vrijmetselaar is 14 en de gemiddelde leeftijd waarop men ingewijd wordt, is 44 jaar. In de westerse vrijmetselarij is er een voortschrijdende vergrijzing - die op vele plaatsen kan worden vastgesteld - ook al kan men niet veralgemenen – en leidt tot de vraag: waarom deze vergrijzing?

Er zijn verschillende oorzaken vernoemd. Maar wat de reden ook moge zijn, de jongere generaties moeten weten dat de vrijmetselarij een van de zeldzame ruimten van werkelijke vrijheid is die nog toegankelijk zijn in het huidige leven omdat - en dit moet worden onderstreept - haar symbolische benadering geen enkel model oplegt. Integendeel, of men een exoterische traditie bezit of niet, zij beantwoordt aan de behoefte om na te denken over de wezenlijke vragen van ons leven: in het eerste geval is zij complementair, in het tweede is zij een eerste stap op een individuele weg. In feite kunnen er vele paden gevolgd worden, maar ze leiden allemaal naar één horizon.

Dit is wat wij vrijmetselaars hen moeten uitleggen en laten begrijpen: door de symbolische benadering respecteert het hen volledig als vrije wezens. We moeten de jongere generaties laten begrijpen dat vrijheid niet synoniem is met chaos. In een maatschappij die gekenmerkt wordt door

vergankelijkheid, de zucht naar vernieuwing en de overheersing van rechten, ligt de toekomst van de Vrijmetselarij in haar pedagogische capaciteit om de jongere generaties de betekenis van Volharding en Plicht bij te brengen.

Hoe kunnen we nu bepalen of we relevant zijn of niet voor jongere generaties?

Een van de middelen die de RGLB gebruikt, is het organiseren van zogenaamde Ronde Tafels. Het doel is een bottom-up initiatief waarbij het Grootcomité met de hulp van andere Grootofficieren geografische clusters van Loges bezoekt (die min of meer overeenkomen met onze provincies). Merk op dat we naar hen toe gaan en we de Loges niet vragen om naar 'Brussel' te komen.

In 2015 werd een reeks rondetafelgesprekken georganiseerd met deelname van alle Loges van onze Orde over het thema "Loges van het RGLB: Initiatie- en retentiestrategie". Het resultaat, een rapport, werd gepubliceerd onder de titel "RGLB: Horizon 2025". Deze publicatie is nog steeds beschikbaar op het secretariaat. Het bevat nuttige informatie en voorstellen die in en door de Loges kunnen worden uitgevoerd.

In het voorjaar van 2022 is een nieuwe cyclus van rondetafelgesprekken georganiseerd. Deze cyclus was oorspronkelijk gepland voor 2020, maar de plotselinge opkomst van de pandemie heeft ons verhinderd om fysiek samen te komen. Het lijkt geen twijfel dat de Corona-crisis een impact heeft gehad op het functioneren van onze werving en ontwikkeling en, ondanks de hervatting van onze werkzaamheden, zullen de gevolgen ervan waarschijnlijk nog lange tijd voelbaar zijn.

De Ronde Tafels vormen een forum, een platform, waar van gedachten kan worden gewisseld over belangrijke kwesties, met Loges aan de ene kant en met het hoofdkwartier van onze Orde aan de andere kant. Ze maken deel uit van onze interne strategie om de interactie tussen het Grootcomité en de Loges te bevorderen.

Ze zijn in lijn met de langetermijnvisie van de RGLB, die de waarden van de traditionele en universele vrijmetselarij bevordert. Deze Ronde Tafels zijn een manier om onze waarden en ons functioneren in een voortdurend

veranderende wereld te testen, terwijl we toegewijd blijven aan onze eigen identiteit en aan de grondbeginselen van de reguliere en erkende

vrijmetselarij. Loges kunnen deze gelegenheid aangrijpen om hun initiatieven en creativiteit voor het voetlicht te brengen, maar ook om hun vragen en zorgen te delen.

De impact van de Covid-crisis is aanzienlijk gebleken op het gedrag van individuele Broeders, op het leven van de Loges en op het sturen van de RGLB. Het stopzetten van de werkzaamheden heeft ons gedwongen tot een reeks praktische aanpassingen en het ontstaan van nieuwe ideeën om de veerkracht van zowel de Orde als de Loges en Broeders te behouden.

Het is waarschijnlijk dat een reeks acties en aanbevelingen moeten worden opgenomen in de strategische richtlijnen die zijn voortgekomen uit de Ronde Tafels voor de ontwikkeling van de RGLB in de komende vijf jaar. Op basis van het rapport werden een aantal prioriteiten gekozen die nu besproken worden in de Loges om ze te kunnen implementeren.

Er zijn ook andere, meer conventionele hulpmiddelen beschikbaar:

We hebben een brochure gemaakt voor kandidaten genaamd “Wat, Waarom, Wie is traditionele en universele vrijmetselarij.” Loges kunnen conferenties, open dagen, tentoonstellingen etc. organiseren.

Zodra kandidaten zijn ingewijd organiseren we elk jaar een leerlingendag om uit te leggen wat het verband is tussen een loge en de Grootloge, het verschil tussen reguliere en irreguliere of liever spirituele en maatschappelijke vrijmetselarij toe te lichten, de rol van het Grootsecretariaat, het Grootcomité en internationale betrekkingen, hoe je je 'letter of good standing' kunt krijgen enz. We doen dit om leerlingen te laten begrijpen dat ze nu inderdaad deel uitmaken van een groter geheel, dat internationaal is, echt universeel.

Persoonlijk vind ik het leuk om vast te stellen dat ik altijd verbaasd ben over de hoeveelheid krediet die men geeft aan en krijgt van een Broeder terwijl je, laten we eerlijk zijn, de man nauwelijks kent.

Bestuur of Governance

Traditie, heroriëntatie op de mens, verjonging. Een vierde uitdaging is ledenbehoud. Vrijmetselarij is het tegenovergestelde van een sekte: het is eerder moeilijk om binnen te komen, heel gemakkelijk om te vertrekken. De desinteresse van leden na een paar jaar is een bewezen feit. Vooral de periode van vijf jaar lijkt een belangrijk moment te zijn voor uittredingen. In België is een uittredingspercentage tot 70% vastgesteld binnen vijf jaar na de initiatie (desondanks wordt een algemene jaarlijkse groei van het nettolidmaatschap van 1% waargenomen).

Een soortgelijke situatie bestaat in andere landen. Heel vaak, te vaak, is het aantal vertrekkende leden groter dan het aantal geïnitieerde leden. Veel factoren verklaren deze situatie, die een groot aantal Grootloges (al dan niet regulier) betreft, die sommigen - terecht of onterecht - beschouwen als een onvermijdelijk iets dat niet van gisteren dateert. Inderdaad, sporen van ontevredenheid kunnen worden gevonden in historische documenten die teruggaan tot de begindagen van de georganiseerde vrijmetselarij. De voornaamste reden voor uittredingen in België is het bestaan van menselijke conflicten binnen de Loges. De verwerping van de Opperbouwmeester van het Heelal en het niet gemengd zijn van werkplaatsen komen op de tweede of derde plaats.

Ik ben ervan overtuigd dat waar de vrijmetselarij in aantal daalt, de groei eerder zal komen van een daling van het vertrek dan van een versnelling van de rekrutering. Vrijmetselaar willen worden is één ding, weten hoe je vrijmetselaar blijft, is een heel ander verhaal!

Meer recent is goed behoorlijk bestuur een belangrijk thema geworden in de toekomstige ontwikkeling van onze Orde. Het is de uitdaging van de manieren van wederzijdse erkenning en interactie tussen de tientallen of zelfs honderden Grootloges die zichzelf Regulier verklaren over de hele wereld. Ondanks de *Landmarks* die de hoeksteen blijven vormen van de relaties tussen Grootloges, merk ik hoe moeilijk het is om hun interpretatie en, bijgevolg, het laten eerbiedigen en toepassing ervan op een coherente manier te harmoniseren in een geglobaliseerde en complexe wereld waarin betrouwbare vrijmetselaarsinformatie soms moeizaam circuleert.

Even iets over het zogenaamde de derde weg – u weet wel, waar we "toch allemaal Broeders zijn" waardoor zij die niet in een Opperwezen geloven kunnen samenwerken met hen die dat wel doen - is niet de weg die we moeten volgen. Laat me u vertellen waarom: ja, er is een gemeenschappelijke sokkel voor zowel irreguliere als reguliere vrijmetselaren, ik heb het over het humanistische of medemenselijke aspect, het streven om een beter mens te worden, de broederband, maar het transcendent ontbreekt (ook al bestaan er regulier werkende loges in een aantal zogenaamd niet-reguliere obediënties...).

Met andere woorden, de ruimte waarin we werken heeft een andere sacraliteit. Als die broeders aanwezig zijn – waarvan sommigen expliciet tegen zelfs maar het idee van een Opperwezen zijn- is de ervaring heel anders, Wordt het dan geen schouwspel waar men naar zit te staren? In plaats van een innerlijk sereen beleefd en ervaren ritueel? Waartoe dient een symbool als het men het van zijn inhoud ontdoet?

Laten we eerlijk zijn: het is al moeilijk genoeg om ons werk te doen met gelijkgestemde Broeders - de individuele karakters van Broeders kunnen euh,... inderdaad zeer verrijkend zijn - zonder de import van anderen die niet gelijkgestemd zouden zijn...

We gaan verder : in deze wereld worden esoterische vrijmetselaarsromans en -thrillers elk jaar door miljoenen mensen verkocht, gelezen en bekeken in stations, luchthavens, in boekhandels, bioscopen en op televisie. Tegelijkertijd schommelt het aantal Vrijmetselaars in de wereld tussen de 2,5 miljoen en 3 miljoen (ik vrees dat ik te optimistisch ben), afhankelijk van de bron en ver verwijderd van de 6 miljoen die tot op de dag van vandaag wordt genoemd.

Dus, optimisme of pessimisme? De uitdagingen waarmee we worden geconfronteerd veranderen de aard van de missie en de rol van de vrijmetselarij in de komende decennia ingrijpend ... De alomtegenwoordige - en zelfs groeiende - anti-maçonnieke attitude (onlangs nog de aanslag in Griekenland, de moord in Texas en vorig jaar de aanslag met brand tot gevolg op het logegebouw van de GL van Ierland) is tekenend en beïnvloedt onze positionering, ons discours, onze wijze van communiceren en onze interne en externe, nationale en internationale betrekkingen ...

Meer dan twee eeuwen geleden schreef Alexis de Tocqueville: "Het is noodzakelijk dat allen die geïnteresseerd zijn in de toekomst van democratische samenlevingen zich verenigen en dat allen, in overleg, zich voortdurend inspannen om binnen deze samenlevingen de smaak voor het oneindige, het gevoel voor het grootse en de liefde voor immateriële genoegens te verspreiden."

De kandidaten die aankloppen en zullen aankloppen bij onze reguliere Loges - en dus overwegend mensen met een honger naar spiritualiteit - zullen er een existentieel kruispunt vinden dat gekenmerkt wordt door het zegel van het geloof in een Opperwezen dat zin geeft aan hun leven en hen in de eerste plaats in staat stelt zichzelf op te bouwen, de maatschappij in te stappen als verspreiders van onze waarden en zo de maatschappij te veranderen.

Dit impliceert dat de Vrijmetselaarsorde en haar Loges afstand houden van elke maatschappelijke betrokkenheid als stem in het kapittel of inmenging op politiek, sociaal en religieus gebied om de sereniteit te bewaren die nodig is voor de zoektocht naar het Opbouwen van de Mens. Het belet niet dat we blind moeten zijn en wanneer de maatschappelijke voedingsbodem waarin de Vrijmetselarij gedijt, verzuurt dan worden grondwaarden aangetast en zal zij geen politieke houding aannemen maar een broederlijk-menselijke. Een voorbeeld daarvan is ons decreet waarbij we ons grondgebied zullen delen met de Grootloge van Oekraïne, indien zulks nodig blijkt.

Verder kan alleen belangeloze filantropische actie een aanvulling zijn op de spirituele missie die haar is toegewezen, terwijl het reductieve amalgaam van "vrijmetselarij" en "filantropie" wordt vermeden, want op dit gebied is de concurrentie vandaag de dag heftig.

Het is tijd om te besluiten

De Covid-19 crisis heeft ons gedwongen ons meer dan twee jaar lang in onszelf terug te trekken en - voor sommigen - terug te keren naar bezinning. Was het nuttig en voor wie? Deze vraag wordt nu gesteld.

De oorlog in Oekraïne leert ons dat er eigenlijk niets onder de zon is veranderd en stelt de notie van menselijke vooruitgang en het concept van realiteit ter discussie: wat is echt waar?

Maar ook een waarschuwing. Laten we ons niet laten verblinden door kwantiteit. Voor ons vrijmetselaars maken deze twee wereldlijke crises die ons vandaag treffen in deze 21e eeuw die net begonnen is, het dringender dan ooit om de menselijke kwaliteit te eisen die verwacht wordt van de kandidaten die aankloppen bij onze Tempels en van de vrijmetselaars die hen inwijden, en meer in het bijzonder van hen onder ons die de zware taak hebben om te zorgen voor het dagelijks bestuur en de toekomst van onze Orde.

U begreep en wist dat mijn toespraak geen magische oplossing zou brengen, maar we kunnen alleen door ons voorbeeld, ons enthousiasme en onze motivatie proberen aan te trekken en uit te leggen wat de vrijmetselarij voor een (jonge) man kan betekenen. Bedenk ook dat jonge mannen een netwerk van jonge vrienden hebben en hun vrijmetselaarservaring kunnen delen met anderen van hun leeftijd.

U kent het verhaal van Sisyphus. Hij putte uit zijn wanhoop de moed om zijn rotsblok naar de onbereikbare hoogten van de eeuwigheid te duwen. De vrijmetselarij is ambitieuzer: zij biedt ons, arme sterfelijke broeders, de middelen om uit ons vrijmetselaarsgeloof het vermogen te putten om de hele berg op te tillen.

Zo besteden we onze tijd hier op aarde op een nuttige manier tot de dag dat we terugreizen naar de bron van Licht en Liefde waar we allemaal vandaan komen en naar hopen terug te keren.

Dank u voor uw aandacht.